

Hayalin gerçeğe dönüşümü: Baksı Müzesi

Doğu Karadeniz’de, Bayburt’un 45 km dışında, Çoruh Vadisi’ne bakan bir tepenin üzerinde kurulu eski adıyla Baksı, bugünkü adıyla Bayraktar köyünde yükselen Baksı Müzesi, hem çağdaş sanat, hem de geleneksel el sanatlarına ev sahipliği yapıyor.

Hüsamettin Koçan tarafından 2012 yılında hayata geçirilen bu müzenin

bir de ilginç hikâyesi bulunuyor. Hikaye Koçan’ın, Bayburt’un 50 hanelik, yaklaşık 270 kişilik bu küçük köyünde yaşaması ile başlıyor. Bu köyde, ilkokul beşinci sınıfa kadar okuyan çocuklar daha fazla okumak isterlerse çevre illerde yatılı okumak zorunda kalıyor. Diğer çocuklar gibi öğrenimine devam etmek isteyen Hüsamettin Koçan, yatılı okuyup üniversiteyi İstanbul’da güzel sanatlar fakültesinde öğrenimini tamamlı-

A dream come true: Baksı Museum

Baksı Museum situated in the village of Baksı, its former name, or Bayraktar, its current name, established on a hill overlooking the Çoruh Valley at a 45-km distance from Bayburt in Eastern Black Sea offers both contemporary art and traditional handcrafts.

yor. Kendi köyü için bir şeyler yapma sevdasıyla yıllar sonra köyünde 1500 metrekarelik bir alana, Baksı Müzesini kurmaya karar veriyor. Böylece Baksı Müzesi bir eve dönüş projesi; doğduğu topraklara yaşam birikimini taşıma isteğinin sonucu ortaya çıkıyor. Bununla ilgili Koçan, “Babam iki yılda bir gelebildiği köyüne döndüğünde her şey o kadar güzeldi ki bir

defa da ben dönmek istiyorum diye düşündüm” diyor. “Gurbetçi çocuklarının hasret dolu bekleyişlerine son vermek, sanatı doğduğu yere getirmek ve göçü önlemeye katkı sunmak için bu projeyi başlattım” diye de ekliyor.

Baksı Müzesi, köye 800 mt uzaklıkta, tam da anne babasının mezarlarının diğer tepeden baktığı alana kuruluyor. Gidip gelmesi zor olan bu yere 10 yıl boyunca beton ve harç

taşıdığı için köylüler Hüsamettin Koçan'ın delirdiğini bile söylüyorlar ancak Koçan kararından vazgeçmeyerek ileride Vakıf olacak Baksı Müzesi'ni devletten hiçbir maddi destek almadan yapmaya başlıyor. 2000 yılında oluşmaya başlayan Koçan'ın hayali olan müze fikri, 2010 yılında zorlu bir serüvenin sonunda, devletten hiçbir maddi yardım almadan, sanatçılardan, tasarımcılardan yaptıkları işlerden bağış yapmalarını istiyor ve hepsi de eserlerini müzeye bağışlıyor. Böylece bir hayal hayat buluyor.

Müze bulunan kütüphanede ağırlıklıla sanat yayınları ve halk bilimi ile ilgili yayınlar yer alıyor. Burada özellikle çocukların kullanımını özendirme amaçlayan yaklaşık 10 bin yayın yer alıyor. Baksı Kütüphane, sanatseverlerin kitap, dergi ve görsel-işitsel malzeme bağışlarıyla zenginleşerek güç kazanmayı amaçlıyor. Yine müzede yer alan konferans salonunda ise seminer, kon-

ferans, panel, sempozyum ve gösterilere ev sahipliği yapan 150 koltuk kapasiteli, teknik donanımlı salonda eğitici programlar düzenleniyor. Bu salon aynı zamanda, çevre köylerin önemli gün ve kutlamalarda bir araya geldikleri ortak bir sosyal buluşma mekanı olma yolunda ilerliyor. Müzede yer alan bir başka salon olan 1500 m2 ana sergi salonu, Güncel Sanatın ve Tasarımların sergilendiği iki bölümden oluşuyor. Periyodik sergilerin açıldığı bu bölümde günümüz sanatının ve tasarımlarına ilişkin sergiler yer alıyor. Bu bölümdeki sergileme anlayışı bütünlük sağlamak amacıyla birbirinden farklı disiplinlerin bir arada sergilenmesine olanak sağlıyor. 2012 yılında müze kompleksine yaklaşık 1.000 metrekarelik bir kapalı alana sahip olan Depo-Müze ekleniyor. Bu bölümde müzenin sahip olduğu koleksiyonların korunuyor ve izleyici ile paylaşılıyor. Bu alanda günümüz sanatının örnekleri ile birlikte; halk resmi koleksiyonu, camaltı ve işleme koleksiyonu, yazı resimler, şifa taşları, alemler, taş baskılar, çömlek ve seramikler, ehramlar yer alıyor.

Bir zamanlar köyün gereksinimini karşılayan çömlekçilik, dokuma gibi el sanatlarının bugün yok denecek kadar az olması, köydeki geleneksel yapı anlayışının yerini geçkondunun alması ve bunun sonucunda mimari geleneğin tamamen yok olması, marangoz ve taş ustalarının gurbete gitmesi, gençlerin ise sınırlı bir süre toprakla uğraşabilmesi gibi sorunları yok etmeyi hedef edinen Baksı Müzesi, kendini sadece seyirlik bir müze olarak sınırlamıyor. Baksı Müzesi, bölgede yaşayan insanlara imkânlar sağlıyor, eğitim veriyor, o topraklarda yaşamayı bir sevinç haline getirmek istiyor. Baksı Müzesi, diğer müzelerden farklı olarak sadece bir yöne ve döneme ait olmadan gelenekselle çağdaşı aynı

zeminde buluşturan, bünyesinde kurduğu üretim birimleriyle, ekonomik hedefler oluşturan özel bir kimliğe sahip oluyor.

Müze tarafından özel yetenekli çocuklar tespit ediliyor ve burslarla çocukların eğitimlerine katkıda bulunarak, özellikle tasarım, sanat ve kültür alanlarında gelişmeleri için projeler uygulanıyor. Kültür turizmi aracılığıyla bulunduğu bölgeye istihdam sağlayan Baksı Müzesi'nin, Baksı köyünü uzmanların önerileri doğrultusunda geleneksel yapısını koruyarak örnek bir köy olarak yeniden tasarlanması planlanıyor.

Yılda yaklaşık 15 bin ziyaretçisi bulunan müzede, dağ ve Çoruh Nehri manzarasıyla ziyaretçilerini karşılıyor. Hedefle-

The museum Hüsamettin Koçan brought to life in 2012 has an interesting story. The story starts with Koçan's life in this small village of Bayburt, with 50 domiciles and approximately 270 people. The children who are educated until the end of the 5-year elementary school were obliged to receive their education at boarding schools in the surrounding provinces if they wish to go further in their educational lives. Wanting to continue his education like the other children, Hüsamettin Koçan received his education at a boarding school and completed his university degree in Istanbul at Fine Arts Faculty. Over the years, he decided to establish Baksı Museum on 1500 m2 area in his village, with the passion of doing things for his own village.

rinin yılda 20 bin ziyaretçi olduğu bu kompleks müze, kurulduğu günden bugüne 40 kadar ödül almış. 2014 yılında Avrupa Konseyi Parlamento üyeleri tarafından verilen "Yılın En İyi Müzesi" ödülü ise bu ödüllerin en önemlisi. Merkezin dışında, göç veren bir kentte, sanat ve tasarımla bölge insanını buluşturuyor olması, herhangi bir konseptte bağlı olmaması, bağımsız bir vizyonu bulunması, 2014'te bu ödülü Baksı Müzesi'ne getiren önemli unsurlardan.

Bu ödüllü müze bu yıl onuncu yaşını kutluyor. Baksı Müzesi'nin gönüllü bir projenin ürünü olduğunu vurgulayan Hüsamettin Koçan, projenin ilk gönüllüleri olan sanatçılara katkıları için teşekkür ederken, amaç edindiği değerlerin,

bugün farklı ve çeşitli kitleler tarafından paylaşılmasının Baksı'nın sürdürülebilirliği için önemine dikkat çekiyor. Baksı Kültür Sanat Vakfı 10. yılında kurumsallaşma doğrultusunda adımlar atıyor.

Müze onuncu yılına özel olarak ayrıca bir de kitap hazırladı. "Ged: Baksı'da 10 Yıl" kitabında bu fikri hayata geçirmek amacıyla 2005 yılında kurulan müzenin 2000 yılına uzanan 15 yıllık sanatsal, toplumsal ve üretimsel projelerinin hikayesi yer alıyor.

Baksı Müzesi, önümüzdeki dönemde de hayata geçireceği birçok

proje ile adından söz ettirecek. Bayburt merkezde inşa edilecek ve tasarımı Mimar Melkan Gürsel tarafından gerçekleştirilecek "Kadın İstihdam Merkezi" ile bölge kadınları için önemli bir girişim hayata geçirilmiş olacak. Küratörlüğünü Barbara Polla'nın yaptığı "Hüsamettin Koçan - Ayağımdaki Diken" sergisi Ağustos ayında açılacak. Müzeye yapılacak olan 500 kişi kapasiteli amfiteatro ile artık Baksı Müzesi'nde konserler düzenlenebilecek. Müzenin ulaşılabilirliğini arttırmak amacıyla inşa edilen helikopter pisti ise yakın zamanda hizmete açılacak. Baksı Müzesi'nin en önemli hedeflerinden biri olan çocuklarla iletişim kapsamında ise 06-11 Haziran tarihlerinde bir Çocuk Şenliği düzenlenecek.

